

पूर्वेली मगर

पिपल पुस्तक

बोईकी मास्नाड

मगर, नेपाली र अंग्रेजी तीन भाषामा

मातृभाषा पिपल पुस्तकको बारेमा

यो ग्रन्थमाला भाषानुभव विधिबाट तयार गरिएको हो। यस विधिमा लेखकले आफ्नो अनुभवको कथालाई आफ्नै मातृभाषामा तयार पार्दछ।

यस किसिमका कथाहरू सत्य घटनामा आधारित हुनुका साथै गाउँका मानिसहरूको अनुभवसँग मेल खाने र आफ्नै मातृभाषामा लेखिएको हुनाले उनीहरूले यसमा बढी चासो लिन्छन्। वास्तविक अनुभवको घटनाबाट बनेका यस्ता कथाहरू पढ्दा नव साक्षरहरूले पछि आउने घटनाको अड्कल पहिले नै पाउँछन् जसबाट उनीहरूको आत्म विश्वास र वाचन प्रवाह बढ्दै जानुको साथसाथै आफ्नो मातृभाषा संरक्षण र संवर्द्धन हुने हुनाले यसको छुट्टै महत्व रहेको छ।

यो ग्रन्थमालाले नव साक्षर पाठकहरूलाई बोली-चालीको भाषाबाट कुशलतापूर्वक किताबी भाषामा लैजान चाहन्छ। जब उनीहरूमा पढ्नै बानी बस्दै जान्छ, परिष्कृत शैलीका नयाँ नयाँ लेखहरू पनि पढ्न सक्ने हुन्छन्।

प्रत्येक शीर्षक छुट्टा छुट्टै भएतापनि यस ग्रन्थमालामा प्रयोग भएका भाषाका विभिन्न रूप, शैली र संरचनाको माध्यमबाट नव साक्षर पाठकहरूले आफ्नो भाषाको विकास गर्न सक्दछन् भन्ने विश्वास गरिएको छ।

प्रकाशक: मातृभाषा केन्द्र नेपाल

ISBN 978-9937-533-78-2

9 789937 533782

ग्याच रङ	- पट्ट डेनाङ सजीलो
प्याजी रङ	- चेचेसजा सजीलो
नीलो रङ	- चेक्जा सारो
फीच रङ	- सेहेमजा परेस्की वार्चकोलाक्

Copyright © Mother Tongue Centre Nepal

Language	:	Eastern Magar
Language Title	:	Boyki Mhaasnaang
Author	:	Romi Lamichhane Magar
Nepali Title	:	Bubaalaai Gumaaundaa
English Title	:	When We Lost Our Father
Artist	:	Ratan Ale
First Edition	:	2013
Copies	:	500
Publisher	:	Mother Tongue Centre Nepal
Email	:	purbeli_laaphaa@yahoo.com

ISBN: 978-9937-533-78-2

The format for this Pipal Pustak book, as well as the Pipal Pustak series, originated with the United Mission to Nepal (UMN).

मगर ढूटोऊ रीक्च तरीका

मगर भाषाको लेख्ने तरीका

मगर ढूटोऊ रीक्च तरीका	खस कूरोऊ रीक्च तरीका
ङ (ङेट)	ङ्ह (ङ्हेट)
न (नङ्ले)	न्ह (न्हङ्ले)
म (मे)	म्ह (म्हे)
य (योक्की)	ह्य (ह्योक्की)
र (रा)	र्ह/ह (रहा/हा)
ल (ला)	ल्ह (ल्हा)
व (वाकी)	ह्व (ह्वाकी)

मगर तरीकई:

क्ष, ष, श, मारीक्की।

त, थ, द, मारीक्की। ट, ठ, ड, ढ माट्रई रीक्की।

ऐ, औ मारीक्की (डई, डोऊ लेखान रीक्की)।

इ, उ मारीक्की। ई, ऊ माट्रई रीक्की।

रेफ (गर्छु डेच सब्डाड रीक्च लेखान) मारीक्की।

मीहील चेम माट्रई अच्छेर्को जोडीकी

(कान्को मारीक्न, कान्को डेम रीक्की)।

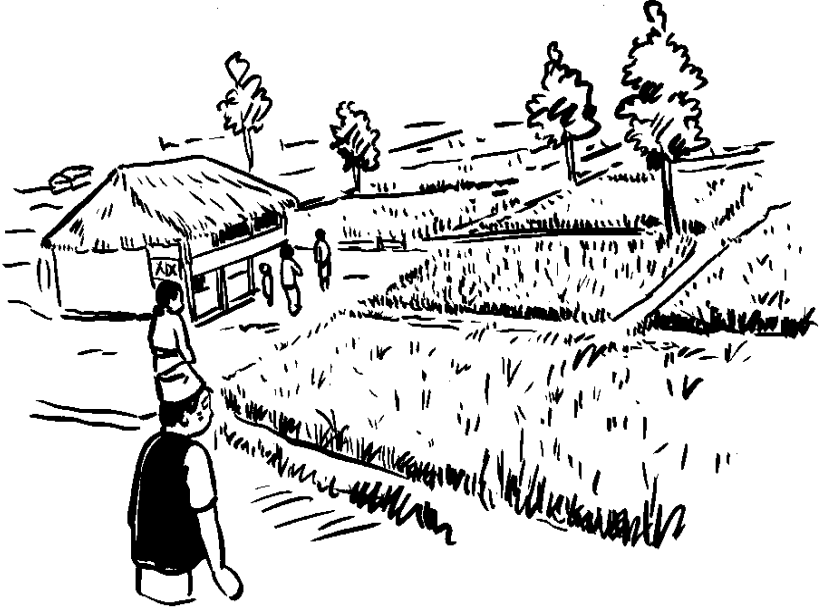
बोईकी मास्नाड

ढामीयो भर पर्यार अस्पटाल माआलूनाड
छान्च काट घटनोऊ कठा

चीट्रकारोऊ म्यार्मीनः रटन आले

ISBN: 978-9937-533-78-2

मोरड जील्ला लेटाड गा. बी. सोऊ
काट खेरूवा डेच सेहेच, मजूड लाड्घा
लेया। होसे न लाड्घाड कानूड मार्जा टर
सेहेच ईम लेया। कानूड जाहान जम्मा
बोई, मोई, डई, भाई र डा जाट्न बाडा
जानोऊ लेया।

ईसे कूरा २०५१ साल भडोऊ
महीनोऊ हो। होडीक् बेला कानूड गरा
भरी ढोक्-ढोक् ओरून छो मीन्न न लेया।
नाँखान् र साप्फी खानून्या। होटबाटे
ठाहार माडीन्न नामास भ्यार्र-भ्यार्र
राहाम डूचे जाट्न नाँखान र नामास्खाटा

डास्याम-डास्याम काम् जाट्की
पर्नन्या। होसे टकी हीन्डूकूड बाड्को
चाड डँसई खेरेप न राहामन लेया। पट्ट
लाङ्घालीको लाहा-लोहो ईम लाकार
सेहेच चीटीक्क पार्नन लेया।

कायाक् नाँबीलूड कूरा हो। गरीड
काम् जाट्न् राहार कानूड बोये कान्की
डेया, “डाकी च छीनी सारई मीटालू बीका
हऊ।” अनी कानई डेया, “हीर माछान्ले,
ढामीए गेपाक्की क्योट्ले नी!” होडीक्
डेयार डा लाङ्घालाक् ढामी लाकी नूँवा।
होडी बेला कानूड बोई ४१ बर्सटर
टाहामन्या।

ढामीकी राकार हीकाट जाटाका, “गेप्ले
हीर माछान्ले” डेया र ढामी लाङ्घालाक्
वा। होटई कायाक् नीस याक् नूईड गेप्की
कूलाक् ले कूलाक् ले भन मीटालूवाड
सोला डाप्की ठाल्लेसा। हटे बोई हीर
जाट्की मायोक्न ठला परीया। कानूड
जाहान खूब बीरीहीकी ठाला। होङ्च

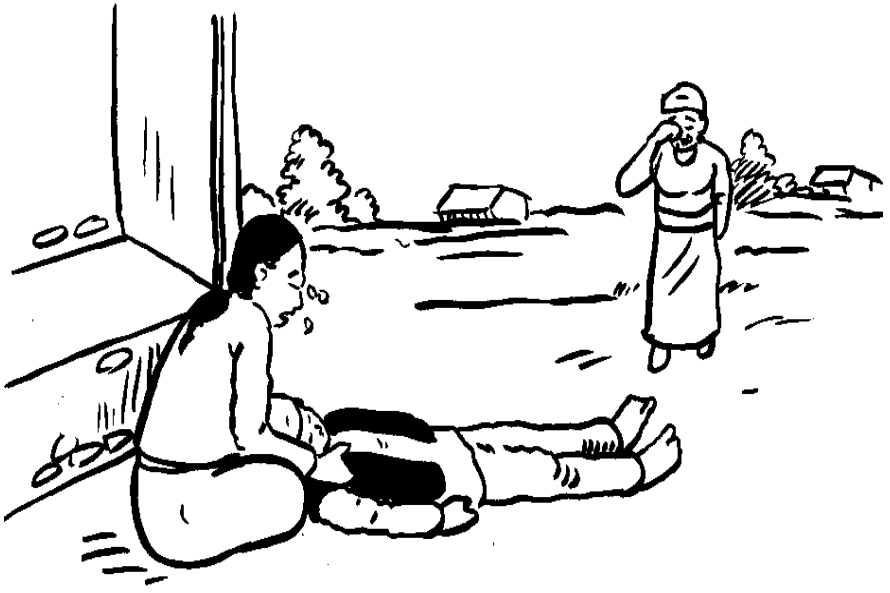
छान्नाड्र ढामीयेन गेपाक्ले डेयार कानई
बोईकी अस्पटालाड माआलाहा। बरू
अस्पटालाड माआलून ग्वाको, वाक्को
भाकाल जाट्चई बन्डक्को गाराडार
नाबीलाड-नाबीलाड ढामी बाट्की ठाला।
अस्पटाल आढा घन्टोऊ लामाड्जा
लेया।

कायाक् ईमाड बोई, मोई र डई
माट् रई लेया। डा र भाई ईस्कूल
नूङ् नन्या। नाम्सीन सोम् बजेलाक् लेकी
पर्ले, मोई ढामी लाकी फेरी लाङ्घालाक्
नूङ् लेसा। डये चहीं ईम लाक् नन लेसा।
बोई होडी बेला बरन्डाड कम्बल बीलार
मीस्न डूमेसा।

होटई काखेपाड न चीघारीसार, “ए
मास्टो मीजा, मास्टो मीजा” डेयार बोई
च्याक्लेसा। बोई च्याक्च सेयार डई
खेर्न टाराहानाड बोई च सीम भ्यामेसा।
डई काहालीसार राप्की ठाल्च सेयार
मोई ढामीयो ईमीड्न् राप्चई खेर्न
राहालेसा।

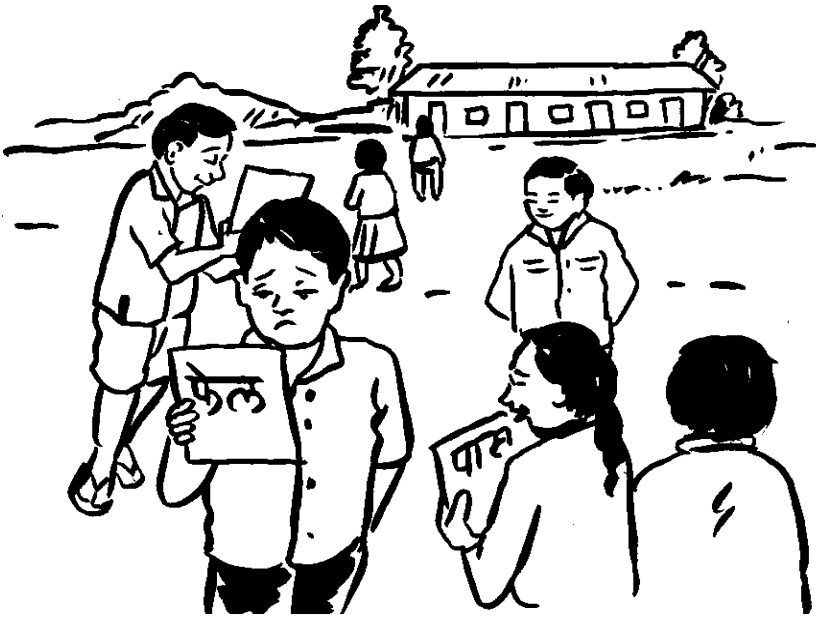

बूली बजेलाक् डा ईस्कूल छूट्टी
छानार लामाड राहामन लेया। काट मामा
पर्च भर्मीकी डूपा। होसे मामई, “बोई
च सीम भ्या” डेयार सेटाक्च टास्न डोऊ
जीऊ लालाक्-लूलूक् छानार राहा।
मीसास लाकी सारो छान्की ठाला। होटई

सर्घा डाला टकी भाल्नाड लेखा सेया।
मीटालू माङ्की ठाला। डा ईमाड
टाराहानाड पट्टन भर्मीको कानूड ईम
नेप लेया। पट्टन राप्न डूच डूपा। अनी
डार बाङ्को सोरई राप्की ठाला।

ईसे घटना छान्च नूईड कानूड ईमाड
बाङ्को डूख राहा। कान मार्जाङ्गन टूहूरा

टूहूरी छाना। कानई साफी डूख डीन्की
ठाला। डोऊ परेस्च बीगारीसा र होसे
साल डा ६ कछ्योऊ जाचाड्र फेल छाना।
चाहाँ आर्मीट्नाड होसे घटना काट अन्ढ
बीस्वासे जाट्न लेसा। होडीबेला काने
ढामीकी हीकाट जाटाक्की मालईडीमन
बोईकी बेलाड्न् अस्पताल आल्च
लेनाड गेप्च लेया अऊला। होटबाटे
छीन-पीहीन सूर भर्मीको छानाड
ढामीको राकार हीकाट जाटाक्न डूच
डाडा डेनाड डा कानूड बोयोऊ घटना
सेटाक्ले। होटई छीटो अस्पताल आल्की
डेयार पट्ट भर्मीकोलाक् सल्लाहा
याहाले।

डोऊ म्यार्मीन रोमी लामीछाने मगर हो।
बोई हीम् बहाडूर लामीछाने मगर र मोई ईन्ड्र माया
लामीछाने मगर हो। डोऊ जन्म ढन्कूटा जील्लाड
२०३६ साल ११ महीना १६ गटे छान्च हो। छीन-
पीहीन डा लाङ्घाङ्गन काम्को जाटार डूमने।

बुबालाई गुमाउँदा

मोरङ जिल्ला लेटाङ गा.वि.स को एउटा खेरुवा भन्ने राम्रो सुन्दर गाउँ थियो। त्यहि गाउँमा हाम्रो सानो तर राम्रो घर थियो। हाम्रो परिवारमा बुबाआमा, दिदीभाइ र म गरी जम्मा पाँच जना थियौं।

कुरा २०५१ साल भदौ महिनाको हो। त्यति बेला हाम्रो खेतभरि पहेंलपुर धान पाकेको थियो। घाम पनि साह्रै लागेको थियो। त्यसैले कुनैपनि बेला थाहै नपाई पानी पर्न सकिन्थ्यो। त्यसकारण घाम र पानीसँग हतारिँदै काम गर्नु पर्थ्यो। त्यसमाथि हिन्दुहरूको महान् चाड दशैं नजिकै आउँदै थियो। सबै गाउँलेहरू आफ्ना घर लिपेर चिटिक्कै पाउँ थिए।

एकदिन साँझको कुरा हो, खेतमा काम गरी आउनुभएर मेरो बुबाले भन्नुभयो, “मलाई त आज साह्रै टाउको दुख्यो हऊ” अनि हामीले झट्टै भन्यौं, “केहि पनि हुँदैन। धामीले निको पारिहाल्छ नि” यति भनेर म गाउँतिर धामी लिन गएँ। त्यति बेला हाम्रो बुबाको उमेर ४१ वर्ष जतिमात्र पुगेको थियो। धामीलाई ल्याएर फुकफाक गरायौं, “निको हुन्छ केही

हुँदैन” भनेर धामी गाउँतिर लाग्यो। तर एक दुई दिनपछि भनै टाउकोमा सोला हानेर बुबा भन सारो विरामी हुन थाल्नुभयो। हाम्रो परिवार निकै डराउन थाल्यौं। तर पनि धामीले नै निको पार्छ भनेर बुबालाई अस्पताल लगेनौं। अस्पताल आधा घण्टाको बाटोमा मात्र थियो।

एकदिन घरमा आमा, बुबा र दिदी मात्र हुनुहुन्थ्यो। म र भाइ स्कूल गएका थियौं। दिउँसो ३ बजेतिर हुनुपर्छ, आमा धामी लिन फेरि गाउँतिर जानुभएछ। दिदीचाहिँ घर लिप्दै हुनुहुदों रहेछ। बुबा त्यतिखेर बरण्डामा कम्बल ओडेर सुतिरहुनुभएको रहेछ। अचानक बुबा कराउनु भएछ, “ए छोरी! छोरी” बुबा कराउनु भएको सुनेर दिदी दौडँदै आइपुग्दा बुबाले प्राण त्यागि सक्नुभएको रहेछ। दिदी डाँको छोडेर रुनु भएपछि आमाले धामीको घरबाट नै सुनेर रुदै घरमा दौडेर आउनु भएछ।

म ४:०० बजेतिर स्कूल छुट्टि भएर बाटोमा आउँदै थिएँ। एक जना मामा पर्ने मान्छेलाई भेटें। त्यो मामाले, “बुबा त मज्यो” भनेर सुनाएपछि मेरो शरीर

लालाक् लुलुक् भएर आयो। सास लिन पनि सारो भयो। आकाश म माथि खसे जस्तो भयो। रिङ्गटा लाग्न थाल्यो। म कसरी घर पुगें, सो थाहै भएन। म घर पुग्दा सबै मान्छेहरू हाम्रो घरभरि थियो। सबै रोई राखेका भेटाएँ। अनि म पनि ठूलो स्वरले रुन थालें।

यस घटनापछि हाम्रो घरमा ठूलो दुःख आयो। हामी सानैमा टुहुराटुहुरी भयौं। आमा उमेरमै विधवा हुनुभयो। हामीले साह्रै दुःख पाउन थाल्यौं। मेरो पढाइ बिग्रिएर त्यो साल म ६ कक्षाको परीक्षामा फेल भएँ। अहिले सम्भ्रँदा त्यो घटना एउटा अन्धविश्वासको कारण रहेछ भन्ने लाग्छ। यदि धामीलाई नदेखाईकन बुबालाई अस्पताल लगेको भए निको हुने थियो होला। त्यसैले गर्दा आजभोलि म कोही मान्छे बिरामी हुँदा धामी ल्याएर फुकफाक गर्दै गरेको देखें भने हाम्रो बुबाको घटना सुनाउँछु र छिटो अस्पताल लानको लागि सल्लाह दिन्छु।

Losing Father

Kheruwa is a beautiful village, in the Letang VDC of Morang District. In that village, we had a small, but beautiful, home. There were father, mother, elder sister, younger brother and me, altogether five members in our family.

It was about August 1994. At that time, our whole field was covered with ripened paddy. The sun was hot, but because of the probability of rain, we had to work in a hurry. At that time a big Hindu festival was drawing near. All the villagers were decorating their houses, plastering them with mud.

One evening, after working in the field, our father said, "Today I have a severe headache." Then mother quickly replied, "Nothing will happen. The shaman will cure it." After saying that, I was asked to go to get the shaman in the

village. At that time, my father was just about forty years old. After the shaman was brought, he did sorcery. Saying, "I don't know whether he will be OK or not," he went back to the village. Two days later, father began to get even sicker and he had a severe headache. Even though our family was beginning to be afraid, father was still not taken to the hospital, thinking that the shaman would cure him. The hospital was only half an hour walk from our home.

One day, only mother, father and elder sister were at home. My brother and I had gone to school. It was probably around 3 o'clock in the afternoon. Mother had gone to village to call the shaman, and elder sister was plastering the home with mud. At that time, father was sleeping in the front yard covered with a blanket. Suddenly father shouted, "Hey daughter, daughter!" Elder sister ran to father

when she heard him shouting but before she reached him, father had stopped breathing. From the shaman's house, my mother heard my elder sister crying loudly and ran home, crying.

After finishing school at 4 o'clock, I was on my way home when I met my uncle. "Your father just died", he said. Upon hearing this, my body suddenly became weak. I felt it hard to take a breath. I felt like the sky had fallen on me. I began to feel dizzy. I don't know how I reached home. When I got there, lots of people were standing around my home. I saw that they all were crying, and I also began to cry loudly.

Because of that event, a huge grief came to our house. I had lost my father in early childhood. Mother had become a widow at a young age. We had lots of difficulties. My studies were disrupted, and I failed the exam for class six. Now,

when I think back on this experience, I feel that my father died because of our superstitious beliefs. If father had been taken to the hospital, instead of being shown to the shaman, probably he would have recovered well. So, nowadays, when I see sick people being shown to the shaman, I tell them about my father's experience and advise them to take them to the hospital.

पिपल पुस्तकको प्रयोग कसरी गर्ने ?

१. दर्शकलाई आवरण पृष्ठ देखाउनुहोस् र शीर्षक पढ्नुहोस् । त्यसपछि, उहाँहरूलाई यो पुस्तक के को बारेमा हो जस्तो लाग्यो, छलफल गर्न लगाउनुहोस् ।
२. दर्शकलाई आवरण पृष्ठमा देखिएको चित्रको बारेमा छलफल गर्न दिनुहोस् । (जस्तै: चित्रमा के देख्नुहुन्छ ?)
३. किताब जोडसँग पढ्नुहोस् । पढ्दाखेरी आफ्नो औला अथवा प्वाइन्टर (सूचक) ले प्रत्येक पढिरहेको वाक्य देखाउनुहोस् ।
४. वाक्यलाई जोडसँग पढ्नुहोस् र उहाँहरूलाई आफूसँगै दोहोर्‍याउन लगाउनुहोस् । यसो गर्दा पनि आफ्नो औला वा प्वाइन्टरले पढिरहेको वाक्य देखाउनुहोस् ।
५. दर्शकलाई ३ देखि ४ जनासम्म पर्ने गरी स-साना भुण्डमा विभाजित गर्नुहोस् । प्रत्येक भुण्डलाई एक पटकमा एउटा वाक्य वा पूरै एक पाना जोडसँग पढ्न लगाउनुहोस् ।
६. त्यसपछि, प्रत्येकलाई पूरै किताब जोडसँग पढ्न लगाउनुहोस् । अथवा,
  - ❖ प्रत्येकलाई पटकमा एउटा वाक्य वा एक पाना पूरै पढ्न लगाउनुहोस् ।
  - ❖ यदि कोही आफै पढ्न नसक्ने हुनुहुन्छ भने कोही एक जनालाई सहयोग गरिदिन अनुरोध गर्नुहोस् ।
७. कथाको बारेमा केही प्रश्नहरू सोध्नुहोस् । किताबको अन्तिम पृष्ठमा भएका प्रश्नहरूलाई निर्देश गर्नुहोस् ।

गीन्की पर्च कूराको:

१. ईसे घटना कूडीक् सालाड् छानन्या ?
२. ईसे घटना मोरड जील्लोऊ कूसे गा.बी.सोऊ कूसे लाड्घाड छानन्या ?
३. होसे ईमाड् कूडीक् जानोऊ जाहान लेया ?
४. कायाक् काम् जाट्न राहार बोये जाहान्की ही डेया ?
५. ढामीकी राकार ही-ही जाटाका ?
६. बोईकी अस्पताल हीजई माआलाहा ?
७. बोई चीघारीसार च्याक्च नूईड ही छाना ?
८. बोई सीच नूईड होसे ईमाड ही छाना ?
९. लेन्जा मीजा ही छानार फेल छाना ?
१०. लेन्जा मीजई छीन्पीहीन भर्मीकोलाक् ही डेम सल्लाह याहाले ?